

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. LXI. Ultima quatuor medicamenta ad improbam linguam
emendandam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

En nobile paradigma pii colloqui, simul & illius maximas quæstus. Pium colloquium nunquam suis destituitur emolumentis.

§. III.

Septimum Medicamentum. OCCASIONVM FUGA. De hac insignissimè Chrysostomus: *Iuxta præceptum vadens, inquit, quamvis non decidat, tremat tamen, & sepe numero ab ipso subversus tremore decidit: ita & non procul peccata fugiens, sed secus ipsa vadens, cum timore vivit, & in ipsa labitur sepius. Etenim alienas curiosè spectans formas, quamvis non machetur, tamen concupiscit, & juxta Christi sententiam factus est adulter: sapius autem ab ipsa concupiscentiâ in peccatum reipsa defertur. Vis modestus esse? ne tantum fugias adulterium, sed etiam petulantem aspectum. Vis à verbis turpibus abesse? ne verba tantum turpia fugias, verum & risum solutum, & omnem concupiscentiam.*

Facile autem scire est; tali aut tali loco fabulatores conveniunt, hic nugæ & mera somnia narrantur, hic foedi & impudici sermones, hic rixæ atque jurgia miscentur, illic grandiloquentiam stultiloquentia comes deducit, isthic obreclationes merissimæ in medium proferuntur: fuge, quisquis es, fuge hos linguarum improbos mercatores, has pestilentes nundinas, fuge infidiosas has panegyres, quæ non crumenam vulnerant, sed conscientiam.

In conviviis quàm animosa loquacitas dominetur, res nota est. Hinc non illepidè nescio quis dixit: In conviviis primum est silentium; conticere omnes. Sequitur stridor dentium. Hunc excipit clamor gentium: ubi convivæ vino incaluerit, nemo non loquitur; imò nemo non clamat. Hic attende tibi, hic cave, aut tutius non accede. Quis nescit has apud se rationes ponere: quotiescunque ad hunc usque diem inter hos homines, in hac domo sis, minor homo redii, semper querelas, semper obreclationes non tantum audivi, sed etiam adjuvi, & meam quoque linguam colloquiis malis commidavi: ergo & hanc domum, & hos homines, quantum potero, studiosissimè cavebo.

Quàm multi non possunt seipsos non eatenus nosse, quin apud animum suum taciti fateri cogantur, & iste quidem hoc: Quoties probè appotus sum, toties timarum plenus sum, poenitenda promitto, stultissima quæque garrigo, & omnia effutio; arcanum apud me nullum est, cum mea lingua vino permaduit. Iste verò hoc sibi de se faterur: Cum irascor, instar tauri sum, qui omnia rupit vincula, imò ursus sum, indomitus omnia sternens & calcans. Quapropter ebrietatis ille, hic iræ occasiones

Prov. c. 10.
vers. 32.

Chrys. 10. 5.
hom. 15. ad
pop. mihi
pag. 116.

Prov. c. 6.
vers. 2.
Pelag. l. 10.
nu. 33. apud
Rafvoeid.

omnes fugiat. Labia iusti considerant placita, & os impiorum perversa. Homo recti amans studiosissimè declinat, quidquid anam præbet veritæ dicacitati: homo pertuse conscientia ultro amplectitur quidquid invitat ad loquacem stultitiam. Verissimè dixit Chrysostomus: *Magnus laqueus est lingua petulantia, & multa refrenationis indigens. Hic verò laqueus fugiendo effugitur. Occasiones fugere statuisti: jam pæne hunc laqueum effugisti. Hos occasionum laqueos non fugis? occinetur tibi sapius: Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus. Olim ad Abbatem Lucium venit Longinus Abbas, & animum suum aperuit, velle se peregrinari, idque sibi jam pæne certum esse. Lucius ut & ipse sincerè diceret quod sentiret: Mi Longine, inquit, nos ipsos frustra fugimus, & labore irritò peregrinamur, nisi eo loci ubi sumus, linguam in vincula damus: si hic linguam tuam non continueris, quocunque iveris, peregrinus non eris. Linguam, ubi es, hic refrena, & eris peregrinus, tamen si locum non mutaris. Sic est: non rarò cum locum ex loco mutamus, occasiones quas quieti vitare poteramus, adimus, & charybdim fugientes in scyllam incidimus. Vide igitur ut occasiones perire fugias, contentiosos, iracundos, contumeliosos, cautè declines: quod He-*

A brevis Sapiens variè monet: *Non litiges cum homine potestate. Non contendas cum viro locuplete. Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignem illius ligna. Verbofus & linguax homo ignis est; qui jurgatur cum tali, perinde facit, ac si ligna ministraret igni, & flammam bene sopitam malè sulciter. Quapropter contentiones & plurimam oris intemperiem vitabit, qui occasiones fugiet.*

§. IV.

Octavum remedium, MODERATIO SERMONIS, seu, PAUCILOQUIVM. Ut bene loquaris, plurimum juverit, parè, moderatè, submisè, & minime properanter loqui. Qui verba cum tumultu fundit & præcipitat, proximus est multiloquio: ubi multiloquium est, proximum plerumque peccatum est. Sapientum monitum est: *Auribus frequentius utere quàm lingua. Hoc Siracida tot præceptiones confirmant: Primum audias ne tardius respondeas verbum. Audi tacens, & pro reverentiâ accedet tibi bona gratia. In multis esto quasi infans, & audi tacens: simul & quærens. Quocirca qui odit multa vel prava loqui, in hoc omni studio incumbat, ut libentius audiat quàm loquatur, & ubi loquendi fuerit vel necessitas vel facultas, eà non sine grandi verborum parsimonia utatur. In hunc finem conducet tractum dicere quæ proferenda erunt, nec agglomerare verba vel convellere: blatero stans pede in uno centuriam verborum profundit, antequam alter vix decuriam pronuntiarit. Siracides hic autem acriter percellens: Noli, ait, citatus esse lingua, & remissus in operibus tuis. Unam epistolarum Seneca sic claudit: Summa ergo summarum hæc erit: Tardiloquum te esse iubeo. Vocem pressiore loqui præferit apud ægrotos, valde convenit, & aliàs etiam clamate viri inurbanum & agreste, & subinde molestum aliis, sic signum est eum qui loquitur, aut à vino aut certè ab affectu ebrium esse, aut parùm latere sub verbis adeò tumultuantibus. Terribilis est in eo veritate sua homo linguosus, inquit Siracides, & temerarius in verbo suo, odibilis erit. At contrà de veris Orbis delitiis, Christo, prædixit Ihsas, ore divini Patris locutus: Ecce filius meus, suscipiam eum, electus meus, complacuit sibi in illo: anima mea: dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris. Ita qui rixas odit, clamores vitat, clamare & rixari plerumque vicina sunt. Ergo si vis videre vitam, inquit Chrysostomus, si vis invenire dies bonos, cohibe linguam tuam à malo. Quanti modò dicunt, Nolo, qui dicebant, Volo: Qui veteraverunt in detractionibus, qui mordent & comedunt humanas carnes, detrahendo, non timentes ne ab invicem consumantur, qui adulationibus suis linguam impendunt. Quisquis es, si vitam vis, si dies bonos diligis, cohibe linguam tuam à malo, imò etiam quandoque à bono cohibe, ut cohibere possis à malo. Parè loquere, & omnem verborum redundantiam præcide: laudabilior est verborum parsimonia, quàm pecunia, imò etiam sape utilior: qui numos profundit, tantò magis prodest aliis quanto minus sibi: qui prodigus est verborum, & sibi nocet & aliis. Pauciloquium, vitiosæ linguæ pharmacum est saluberrimum.*

CAPVT LXI.

Ultima quatuor Medicamenta ad improbam linguam emendam.

Mel non solum dulce ac delectabile, sed etiam salubre, cum temperanter sumitur. Galenus & præcipuè Arabes omnes moderatum mellis usum maximis laudibus ferunt. Sapientissimus Regum Salomon, eruditam linguam laudaturus: Favus mellis, inquit, composita verba: dulcedo anima, sanitas osium. Septuaginta Interpretes

terpretes Hebraei ſic loquuntur: Mellis favi, ſermones A boni, dulcedo autem eorum fanitas animæ.

De his favis, & de melle iſto Chryſoſtomus, linguâ Chryſ. 1. 1. nescio an aureâ, an melleâ diſſerens: Hoc enim mel, inquit, non ſilveſtres quæpiam apes floribus inſidentes colligunt, neque rorem maturantes alvearibus immittunt: ſed ſpiritus ſancti gratia conſtruens pro favis & alvearibus & fiſſulis, in ſanctorum oribus recondit, ut volenti liceat cum libertate iugiter veſci. Et ſi vis illorum diſcere menſam, accede propius, & eos experieris talia eructantes. Omnia mitia & jucunda, & ſpirituâli odoris ſuavitate plena. Nullum turpe verbum poſſunt illa ora emittere, nihil ſcurrile, nihil aſperum, ſed omnia calis digna.

Et quemadmodum mel, quia cibus eſt, reficit, delectat, quia dulce; medetur, quia ſalubre; ſic & lingua melle illo imbuta & docet, & delectat, & mover. De linguâ hac Auguſtinus ſic loquitur: Unde dixit quidam eloquens, & verum dixit: Ita dicere debere eloquentem, ut doceat, ut delectet, ut ſileat. Docere neceſſitatis eſt, delectare ſuavitatis, ſiletere victoriæ. Mellis favi, ſermones boni. Ideo Hebraus rex hortatur; Comede, fili mi, mel; quia bonum eſt, & ſavum dulciſſimum gutturi tuo. Sed eſt alius linguæ favus, ſed heu noxiuſ & fatalis, quem idem regis ſcriptor ſtudioſiſſimè cavendum monens: Favus ſtilans, inquit, labia meretricis; noxiſſima autem illius amara, quaſi abſinthium, & acuta quaſi gladius biceps. Hanc ob cauſam Hieronymus dixit: Lingua nil medium habet, aut grande bonum eſt, aut grande malum.

Propterea ſanè operæ pretium eſt nervos omnes intendere, ad comparandam eam laudem qua muto jam facundo tribuitur, et loquebatur rectè. Eo ſpectant remedia prioribus diſſertationibus ſuppeditata. Ex promiſſo addimus oſto illis, ultima quatuor, omnia vitioſæ linguæ plurimum, ſi velit, proſutura.

§. I.

I Taque nonum linguæ morbide remedium eſt ſilentium. Pauciloquium tutum eſt in hoſtes propugnaculum, tutiſſimum verò ſilentium. Sæpe quis pauca locutus eſt, & maximum ſibi aliſque damnum intulit. Loquendo innumeri, tacendo pauci delinquant, niſi cum neceſ eſt tacere noxas. Arſenium nunquam tacuiſſe penituit, locutum ſæpe. Silentium optimus loquendi magiſter, bonarum cogitationum ſanctorumque inſtinctum cauſa eſt. Certè quod Eccleſiaſta credendum, prius eſt tempus Tacendi, quàm tempus loquendi. Notum eſt illud priſcorum:

Obſiuit multis loquela, nemini ſilentium. Oraculum eſt è tripode illud: ſemper tacere præſtat, quàm loqui indecentia. Ergo,

Aut dic aliquid melius ſilentio, aut ſile. Expers periculi eſt premium ſilentii.

Integerimus ſilendi magiſter Epictetus præceptiones auro ſcribendas tradens: Preſcribe, inquit, tibi formam quandam aut legem quam cuſtodias: quamque & ipſe tecum, & in congreſſibus hominum obſerves. Ac majori quidem ex parte ſilentium præſtetur; aut neceſſaria dicantur, eaque paucis. Raro autem cum ſe obtrulerit occaſio ad dicendum venimus: ſed non quidvis dicemus, non de gladiatoribus, non de ludis Circenſibus, non de pugilibus, non de cibis aut potionibus, que res paſſim inculcantur. In primis autem de hominibus cum verba ſunt, ne eos vel laudemus, vel comparemus, caveatur. Quod ſi potes, familiarium tuorum ſermones tuis ſermonibus, eo quo decet, traducto. Sin à peregrinis circumventus fueris, ſileto. Præcepta verè Chriſtiana, ſancta. Nec alia tradit Anneus, qui Epicteto non inferior ſapientiâ, ſilentium ſic commendat: Nihil aſque proderit, quàm quieſcere, & minimum cum aliis loqui, plurimum ſecum. Quamvis non Epictetus ſolùm & Anneus ſilentii encomiaſta ſunt & præceptores. Vox olim Sapientum erat:

Abeneæ turris omnibus ſilentium eſt;

Tom. I.

Silentium rebus gerendis omnia eſt;

Vtilior haud eſt ulla res ſilentio.

Charilaus apud Lacedæmonios celebratiſſimus philoſophus, rogatus aliquando, curnam Lycurgus tam paucas leges Lacedæmoniiſ ſanxiſſet, reſpondit, ideo id factum, quod Lacedæmonii gens ſilentio aſſueta verbo-rumque parca, non egeret multis legibus. Nec ſacræ paginæ diſſentiant. Sicut enim, In multis ſermonibus invenitur ſtultitia: ita ſilentio ſapientia comparatur, aut jam comparata demonſtratur. Index non modetiæ ſolùm, Index & ſed & ſapientiæ ſilentium. Socrati olim nullum eſſe veriſimilius ſapientiæ ſignum præ ſilentio viſum. Hinc illar priſcorum voces:

Quandoque nil ſapientius ſilentio;

&

Stultus poteſt ſapiens haberi dum ſilet.

Quà de re interpres Epicteti Simplicius eruditè: Simplicius Omnis inſtitutionis ratio, inquit, ed refertur, ut & à rebus externis, & à brutis ſuis affectionibus; & à corpore ad ſeipſum revocetur animus, ut ſuo more eodèque perpetuo tenore vivat. Quam ad rem ſilentium plurimum conſert. Quæ cauſa Pythagoreus fuit, ut diſciplina ſue efficaciſſimum jacerent fundamentum quinquenni ſilentium. Vt enim ſenſus animi ipſos auſcultantem ad externa trahunt (quod ii declarant, qui cum in ſeſe deſcendere, & animi attentionem excitare volunt, oculos claudunt) ſic animum etiam ſermo ad exteriora eſſundit, cuius eſſuſionis remedium eſt ſilentium. Aut igitur tacendum, aut neceſſaria dicenda, & paucis interroganti reſpondendum. Lingua velut canis invadens omnes aut allatrans, catena conſtringenda, ſilentio domanda eſt.

Sed quærit religioſiſſimus ille ſcriptor: Quare tam libenter loquimur, & invicem ſabulamur: cum tamen raro, ſine leſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Quia per mutuas locutiones ab invicem conſolari querimus. Sed pro dolor! ſæpe inaniter & fruſtra. Et unde obſecro inter homines profanos tam ratum eſt orationis aut piæ meditationis donum? quia nullum inter eos viget ſilentium, totos dies garrunt & confabulantur, linguas nunquam non occupatas habent. Et ſicut in molendino nemo diſcit ſubmiſſè loqui; ita nec quiſquam inter garrulos piè meditari. Silentium canalis eſt, quod aqua in altum agitur: Deum precari, ſeu pia medicari, & tacere, ſimul ſunt neceſſe eſt.

Deus cum Moſe ſolo loquitur extra turbas in monte Sinai; cum ſolo Eliâ in monte Horeb. Nam cum veniſſet 3. Reg. c. 19. illuc (Eliâ) manſit in ſpeluncâ: & ecce ſermo Domini ad eum. Cum omnibus prophetis, cum ſanctis omnibus loquitur Deus, ſed cum ſolis, ſed ſilentio. Sedent ſolitarii & Thren. c. 3. racent, & levant ſe ſupra ſe. Deus nimirum, ducit eos in ſolitudinem; & loquitur ad cor eorum. Auguſtinus de ſeipſo fateatur: Admonitus redire ad memetiſum, intravi in intima mea duce te, intravi & vidi qualicumque oculo animæ mea lucem Domini incommutabilem. Ita dictum Clim. c. de maci veriſſimum: Studioſus ſilentii appropriat Deo, eiſque jun- Loquacitate. gitur. At verò Salomone teſte, ubi verba ſunt plurima, ibi frequenter egeſtas; non ſolùm pecuniæ, ſed & ſapientiæ, ſed & ſanctimoniam, & amicitiam cum Deo. Nunquid enim Job cap. 11. vir verboſus juſtificabitur? Quiſquis igitur vult diſcere loqui, prius ſilere diſcat, ſciatque ſilentium, præſertim cum id nec læſi rumpimus, fortiſſimi animi argumentum eſſe. Veriſſimè dici ſoluit à priſcis:

Lati & ſilere, ſumma eſt Fortitudo.

Iamb. vet.

Siquidem ſede in unâ non bene conveniunt ſilentium & Ira. Silentium vitioſæ linguæ primarium medicamentum.

§. II.

Decimum, DAMNORVM, QUÆ A LINGVA SVNT, ATTENTA CONSIDERATIO. Quodnam, obſecro, damnum eſt in orbe, cuius magna primæ cauſa non ſit Lingua, damnorum & calamitarum ſecundum ſuma

10. Dâno-

rum, quæ

à lingua

ſunt, atten-

ta confide-

ratio.

Prov. c. 26.
verſ. 28.
Chryſ. 10. 1.
in Pf. 140.
pag. 1073.
Lingua
omnium
malorum
cauſſa ſi
negliga-
tur.

Eſtque
diaboli in-
ſtrumen-
tum.
Idem tom. 5.
bon. ad ba-
piz. de ſpi-
rit. mult.
mibi p. 623.

Et tom. 2. in
c. 16. Luca
conc. 4. mibi
pag. 1160.

Ruffin. A.
quil. lib. 3.
num. 97.

Eccleſ. c. 14.
verſ. 1.

ii. Chriſti
patientis
quotidia-
na contem-
platio.

ſima mater? Os lubricum operatur ruinas: & quidem alias
Post alias, Linguam malorum omnium lernam à nullo
Unquam ſatis exhauriendam, Chryſoſtomus, prout par-
erat, vehementer idque ſæpius cum exagitant, tum de-
plorans: Lingua, inquit, omnium malorum cauſſa, ſi negli-
gatur: quemadmodum honorum, ſi in ea ſtudium ac cura po-
natur. Mala enim innumerabilia parit linguæ facilitas ac le-
vitas. Quemadmodum ergo nihil juvat domus, non urbs, non
memia, non porta, non oſtia, niſi ſint qui ea cuſtodiant, &
ſciant quando oportet ea quidem claudere, quando verò ape-
rire: ita etiam oris & linguæ nulla eſt utilitas, niſi ſit ratio, cui
ſciant, accurate, & circumſpectè ea claudere & aperire per-
miſſum ſit, & ſciant quæ ſint efferenda, quæ verò retinenda.
Non tot gladio, quot linguæ ceciderunt. Diabolus namque
non habet instrumentum aptius ad perdendos nos,
quàm linguam. Quod idem Chryſoſtomus diſertiſſi-
mè affirmans: Demon undique, ait, nobis inſidias preparare
conſuevit, ſed facilius linguæ & ore peccante. Nullum enim æque
congruum illi organum in miniſterium eſt interitus atque pec-
cati: nam inde nobis mors, inde lapſus, inde perditio, inde nau-
fragium preparatur: nam & mentium lapſus ex linguæ gar-
rultate venientes quidam declarans ait: Multi ceciderunt per
gladium, ſed non tanti, quanti per linguam. Refrena igitur lin-
guam, & ſi non patitur reticere, dentium morſu quieſcat, &
tanquam carniſciſ tradatur dentibus. Hoc ipſum aliàs per-
orando repetit: Commorde illam undique dentibus acriter.
Præſtat illam nunc ſuave ſanguine, quàm tunc concupiſcere
guttam, nec impetrare poſſe refrigerium: præſtat illam tempo-
rarium ferre dolorem, quàm tunc perenniter & immortalibus
malis cruciari.

Beatus Macarius ubi magnos in virtute progreſſus
ſibi viſus eſt feciſſe, inter præc. ſe compellari audiit his
vocibus: Macari, duarum mulierum quæ in proximâ
urbe habitant, virtutem nondum eſt aſſecutus. Hic Ma-
carii animus lætere, angere, dolere, mirari etiam, viros
ſanctitatis vitæ à mulierculis vinci: ſed & obſtupeſcere
tantos eremi rigores ab urbis deliciis ſuperari. Ergo
vitum cupido inceſſit urbem ingrediendi & audita ſo-
lertiùs explorandi. Urbem ingreſſus eſt, & omnia quàm
potuit ſolertiſſimè exploravit, comperit demum femi-
nas illas matrimonio juncatas eadem domo habitare,
jamque annis quindecim, quod miraculi loco ſit, pacem
& concordiam nec verbulo unquam turbaffe, alteri
cum alterâ, magis quàm ſorori cum ſorore optimè con-
venire. Ab utraque quidem religioſum vivendi genus
ardentibus votis expectatum: cum verò per maritos non
liceret mutare vitam, eas ſiſimeripſis hanc dixiſſe le-
gem: Nil profani unquam nedum impuri quidquam
proloqui, idque ſtriſtiſſimo fœdere ad ulque mortem
ſervandum. His auditis Macarius jam magis quàm an-
tea miratus, in has omnino voces prorupit: In veritate
non eſt virgo, neque maritata, neque monachus, neque
ſecularis: ſed Deus tantum propoſitum quaerit, & ſpiri-
tum vitæ miniſtrat omnibus.

Beatus vir, ſed & mulier beata, quæ non eſt lapſa ex
ore ſuo. Modèſta lingua, modèſta mens, corrupta lin-
gua, corrupta mens: Linguam bene rexiſſe, eſt corpus &
animum optimè cuſtoſiſſe, linguam non domuiſſe, eſt
corpus & animum perdiſſe. Immodica & protèrva
lingua ignes ubique ſtruit peſſimiſſimos, hinc trica,
contentiones, rixæ, ſiſultates, diſcordiæ innumera: hinc
inveterata odia & morte acerbior invidia: hinc bella,
cades, parricidia. Propudioſa lingua conſcientiam pec-
cati implet, & quidquid melioris ſenſus in animo reſi-
dit, expellit. Repeto quod dixi: Lingua omnium malo-
rum lerna eſt. Hanc cave, & mala cavisti innumera.

§. III.

Vndecimū linguæ medicamentum eſt, CHRISTI
PATIENTIS QUOTIDIANA CONTEMPLATIO.
Constantinus Imperator è clavis, quibus ſervator Or-

A bis affixus eſt Cruci, unum galææ, alium freno inferre, ſicut
ut complures melioris notæ ſcriptores ajunt. Malorum cauſſam
de cauſſis ejus facti diſſerens: Monemur, inquit, hoc
Constantini conſilio, ut Linguam noſtram indomitam, Mar-
freno ac clavo, hoc eſt, Dominicæ Paſſionis medicatio-
ne perdomemus. Chriſtus Patiens, ſi quidquam, certe
docuit Tacere. Aut enim tacuit Agnus innocentiſſimus, aut
hoc dilemma oppoſuit: Si malè dixi, teſtare: ſi bene, cum
cardis? Pontio Romano præſidi, quanta verborum &
parſimoniâ & placiditate reſpondit? Pilatus ſuperci-
lium grande attollens, & ore turgido: Mihi, ait, non lo-
queris? neſcis quia poteſtatem habeo cruciſſigere te? Cui pla-
ciſſimè Chriſtus: Non haberes poteſtatem adverſum me? Cui
nullam, niſi tibi datum eſſet deſuper. Sed iterum Pilatus tu-
multuoſâ linguâ intumefcens: Numquid ego Judeus ſum, inquit,
inquit, Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi, quid ſe-
ciſti? Chriſtus iterum ſuaviſſimè: Regnum meum, inquit, non
eſt de hoc Mundo: ſi ex hoc Mundo eſſet regnum meum,
miniſtri mei utique decertarent, ut non traderer indei. Cete-
ra omnia quæ obijciuntur ſilentio miſiſſimo reſta-
vit: Jeſus autem tacebat. Hanc Domini ſuaviſſimam taci-
turnitatem obſtupeſcens Iſaias, multis annorum cen-
turiis antè prædixit: Sicut ovīs ad occiſionem ducetur, & niſi
quaſi agnus coram tondente ſe obmutet, & non aperiet os
ſuum. Si noſtræ impatienciæ admirandam illius in tole-
randis cruciatibus patientiam imitari difficile, aman-
tiſſimum ſaltem ſilentium imitemur. Nam, Chriſtus pa-
ſus eſt pro nobis, vobis reliquens exemplum ut ſequamini re-
ſigia ejus. Si non patiendi, ſaltem tacendo, & voces
improbos premento.

Conſilium Salomonis non ignoramus: Reſponſione ſua
molli frangi iram, ſermone duro ſuſcitari furorem. Et
noſtri nobis oculi aſſumant, lumen in conclave illu-
rum neceſſariò exſtinguendum, ſi ceruus accenſus im-
ponatur menſæ, fenèſtas autem utrinque patulas ven-
tus permeet. Quod ſi fenèſtrarum una ſolum ſit aper-
ta, altera quæ reſpondet è regione clauſa, lumen non
difficiliter conſervari poterit: ita proſuſi ſi duo rixoſi
homines inter ſe velitari, & verba commutare inci-
pian, patulas utrinque fenèſtras cogita, vento ſtante
vehementi, hic certè charitatis lumen diſſilabitur: quod
ſi alteruter ſaltem linguam velut fenèſtram clauſam re-
tineat, & ſtomachantem alterum oratione delinuat, amo-
ris Chriſtiani faciem in ſe tuebitur. Cadit ſtatim ſimul-
tas & ira, ab alterâ parte deſerta: niſi par non pugnat.
Si utrinque certabitur, ille eſt melior, qui prior pedem
reſtulit: victus eſt qui vicit. Quod ſi uterque in verba
aſpera prorumpat, actum eſt de illo de quo diximus lu-
mine, perit amor & concordia. Hic ſibi quiſque atten-
dat, hic generoſo ſilentio commonſtret, quantum ani-
mi habeat ad Chriſtum patientem imitandum; flagella
forſan & ſpinas, & ſetoſa induſia horremus; lingua ſal-
tem rigido ſtringatur cingulo.

Narrat Guilieimus Baldeſanus juvenem à viro reli-
gioſo petiſſe veſtem ſetis horrentem, coërcende carni.
At vir ille religioſus os digito ſignans: Verè, inquit, mi
juvenis, optimū eſt elicium, vigilanter attendere quid
per hoc oſtium egrediatur. Divo Bernardo juvenis per-
boſus & eloquentia ſtudioſus, ſi ſapientia ſit inanis, non aliud
eſt, quàm juſtitia hoſtis. Nemini difficile videatur Chri-
ſtum patientem imitari tacendo.

§. IV.

DVodecimū vitioſæ linguæ Medicamentum, diſci-
TREMENDI AC DIVINI JUDICII PROEVDNA IN PADO
MEDITATIO. Perpende, ô homo, perpende obſectro, proſequi
quid loquaris: Ex verbis enim tuis juſtifiaberis, & ex verbis
tuis condemnaberis.

Voces

De vitioſæ linguæ toler. artificiis. Caput LXII. 749

Voces Chriſti agnoſcis? Ille hoc in te pronuntiat, qui nec falli poteſt, nec fallere; qui non tantum quid loquaris, ſed etiam quid cogites, audit; qui rationem exactiſſimam, non tantum actum, ſed & verborum, ſed & cogitatum exigit; nec ea ſolum verba rapiuntur ad pœnas, quæ aliorum famam & propriam conſcientiam læſerunt, ſed etiam vana, frivola, oſioſa. Aeternæ veritatis eſt Dominicum hoc eſſatum: Dico autem vobis, quoniam omne verbum oſioſum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Dico vobis, ut mature præcogiteris, quod ſupplicium maneat obſtinationes, mendacia, ſpurcitiæ, blaſphemias; cum etiam vana, ludicra, oſioſa, nemini noxia verba in iudicium ſeverum ſint vocanda. Ad rem eximie dixit Bernardus: Quis ſanè numeret quantas modicum linguæ membrum contrahat ſordes, quàm multiplex in labiis incurcuſiſſe immunditia coaguletur, quàm ſit gravis perniciæ oris incurcuſiſſe. Eſt enim linguæ diſſoluta in ſermonibus oſioſis, eſt linguæ impudica, eſt & magniloqua, quarum prima laſcivia, ſequens arrogantia famulatur. Eſt etiam linguæ doſioſa, & item linguæ maleſtica, quarum altera in falſiloquæ & adulatorii ſubſervit: altera verò nunc in facie contumeliæ irrogat, nunc detrahitis in occulto. Quod ſi de omni vel oſioſo verbo, quodcumque locuti fuerint homines, Deo ſunt reddituri rationem in die iudicii; quantum diſtrictius de verbo mendaci, mordaci & injurioſo, de elato vel laſcivo, de adulatorio aut detractorio iudicabuntur? Quam vera ſententia, fratres, in multiloquio non effugiendum peccatiſ. Vt enim præteream cetera, ſi propterea eſt oſioſum verbum, quod nullam rationabilem cauſam habeat, quam rationem de eo reddere poterimus, quod eſt præter rationem? Hoc ſuis ipſe verbis confirmans: O quantus terror! inquit, iudex ſapientiſſimus, qui numerat omnes pluvie guttas, diſcretor omnium tentationum, omnium hominum à primo Adam uſque ad ultimum in fine ſæculi, vult audire rationem verborum omnium oſioſorum, cum ſederit in ſede maiſtatis iudicii ſui, ubi non jam miſericordia, ſed iudicium cantabitur Domino. Quid tam miſeri & miſerabiles faciemus?

Atque hoc tremendum Dei iudicium verbis etiam oſioſis jam indictum, abbatem Siſoium movit, ut contra ſeipſum pro ſeipſo annis plurimis orarit. Nam, teſte Pelagio, ipſe Siſoius de ſe taſſus: Crede mihi, ait, jam annis triginta Deum deprecor, & hoc oro unicuique Domine Jeſu Chriſte, protege me à linguâ meâ. Hanc obſecro precatunculam dicamus omnes, & quandoque ſapias de die: Domine Jeſu, protege nos à linguâ noſtrâ. Tam neceſſarium quàm utile Bernardi monitum eſt: Bis ad limam veniant verba, quàm ſemel ad linguam; plus diligas audire quàm audiri. Volat verbum irrevocabile, tempus irremediabile volat, nec advertit inſpiciens quid amittat.

Z

CAPUT LXII.

Vitioſe aliorum linguæ quibus artificiis tolerandæ.

Gruæ cuneatim volantes, Ypſilon, litteram Pythagoricam exprimunt, & ob id earum ordo litteratus vocatur ab Hieronymo. Eadem humanæ vitæ figura eſt. Inventionem huius litteræ Palamedis tribuunt, quod eam è græcum volatu didiciſſet. Quod verò vetus epigramma de hoc charactere aſſerit: Littera Pythagoræ diſcrimine ſecta bicorni: Hoc de Linguâ verius affirmari poteſt, quæ ſemper plurimum aut prodeſſe valeret obſeſſe: Linguæ mori, Linguæ vita. Neque ſolum erudita & ad omnem modetiā compoſita lingua nobis commodat, ſed rudis etiam & vitioſa. In eo ſitum eſt, quem nanciſcatur audire, quâ ratione illius impetus ſuſtineatur. Quando igitur Pythagoream litteram

Tom. I.

A tricornem è præcedente triplici diſſertatione didicimus, Ultimum nunc alphabeti elementum ſuper eſt Z, quod memoriam mihi reſticit validiſſimi contra ſcorpiones remedii. Paliurus, Plinio teſte, ſpinæ genus eſt. Semen ejus Aſci ZVRAM vocant, contra ſcorpiones efficaciſſimum. Tricorni Pythagorico characteri triplex aſſignavimus caput, quo primaria vitioſæ linguæ medicamenta docuimus.

Sed forſan eſt nonnemo, qui dicat: Linguam improbam docere velle ne quem lædat, eſt idem ac docere velle ſcorpionem, ne quem feriat: utriusque, & ſcorpionis & linguæ nequiſſima eſt indoles, ad lædendum atque feriendum proniſſima.

Accipio quod dicitur. Neque verò negare licet linguam improbam ſcorpioni ſimiliſſimam, quæ modò hos, modò illos, modò clam, modò apertè feriat. Neque neſcio quàm hoc petulans & pane indomabile membrum difficulter corrigatur. Dicamus ſanè illud inemendabile, non tamen continuò eſſe intolerabile pronuntiabimus. Plurima ſunt quæ corrigi nequeunt, tolerari tamen poſſunt, & ſæpe debent. Idem de Linguâ dicendum: ſi nulla proficiat ars quâ illam ad frugem corrigamus; ars certè non deerit, quâ illam in noſtrum commodum perferamus.

Canis rabidus nocentiſſimum animal eſt, ab illo ipſo tamen petuntur pili, quibus canis rabidi morſus ſanetur. Si linguam furioſam emendare non poſſimus, ſæpe tamen tolerare debemus. Hoc ſine paliuri ſemen ZVRAM ego nunc porrigere ſtatu, efficaciſſimum in ſcorpionem hunc antidotum. Sed ante omnia ſcire oportet, quânam arte hoc ſemen ſit applicandum huic malo.

Iſtud itaque jam agemus, & quo artificio vitioſam linguam quæcumque, in noſtros uſus & grande bonum poſſimus vertere, explicabimus.

§. I.

T Ametiſ Deus contumeliarum auctor non eſt, eſt tamen illarum director, ut hac potiùs quàm alterâ acculare petamur. Eo ſenſu rex Sionis David, contumeliis Semei vulneratus imperat: Dimittite eum ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret David, & quis eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Sicut umbone repellitur umbo, ita licere vim vi repellere, ruditiſſimum vulgus putat. Nimirum fabas largienti, piſa ferè rependuntur, tantum pro tanto: qui aſinum aut ſtultum vocat, aſinus aut ſtultus audit. Ita malo nodo cuneum malum querendum; ita remedio amaro bilem amarum diluendam putamus; ſic amicis amici, inimicis inſeſti, clamorſis clamorſi, impudentibus ſumus impudètes; eadem remetiuntur menſurâ; atque hoc, hoſtimentum credimus non iniquum. Sed longè aliud nos docet celeſtis magiſter. Morbus peſſimè curatur morbo; malum ſimili malitiâ nequaquam retundendum eſt, ſed vincendum in bono malo.

Ut autem hoc ſibi quiſque perſuadeat, cogitet ſerid qui iſtus eſt: An non & tu ſimilibus dictis alios non ſemel tantum conſiſtiſti? An non & tua quoque lingua plurimos ſanciavit? jam tolera quod feciſti. Quid queris? tua tibi moneta redditur: maledici merentur audire maledicta, ita quidem ut non ſibi maledictum ſed reſponſum putent. Mutuum bonâ fide, & aliquando cum ſenore ipſis reſtituitur.

Quid eſſe cauſæ dicamus, quòd illa Iſtaeliticiſſima Juditha inter ſuos cives tam bene audierit, Nec erat qui loqueretur de illâ verbum malum. In promptu cauſa eſt: civitatem illa non oberrabat, nec circulos frequenter, in quibus de aliorum famâ detrahi ſolebat, ſed magiſtra non nebat in ſuperioribus domus ſuæ, ubi ſecretum cubiculum ſibi fecerat, in quo clauſa morabatur, adeoque nec illa loquebatur de ullo verbum malum; ſilebat altitiſſimè de omnibus Juditha; itaque altitiſſimè etiam ab omnibus de illâ

Rex 3

de illâ

Artificia vitioſam linguam in noſtros uſus vertentia:

1. Seipſum acculare.

2. Reg. c. xvi. verſ. 10.

Rom. c. xii. verſ. ubi.

Judith c. 8. verſ. 8.

Cur Iſtaeliticiſſima Juditha non nebat in ſuperioribus domus ſuæ, ubi ſecretum cubiculum ſibi fecerat, in quo clauſa morabatur, adeoque nec illa loquebatur de ullo verbum malum; ſilebat altitiſſimè de omnibus Juditha; itaque altitiſſimè etiam ab omnibus de illâ